

KLAGANDE OCH MOTPART

Svensk Travsport

Företrätt av bolagsjurist Carl Lindblom

KLAGANDE OCH MOTPART

Susanne Richter

Ombud: Jur kand Jeff Burke

ÖVERKLAGAT BESLUT

Svensk Travsports Ansvars- och Disciplinnämnds (nedan STAD) beslut den 8 mars 2024, ärende nr 13/2023, *bilaga 1*

I det överklagade beslutet dömde STAD Susanne Richter till ansvar för överträdelse av 4 § c) och 4 § d) Antidopningsreglemente för Svensk Travsport 2023 (nedan Antidopningsreglementet). Påföljden bestämdes till böter 10.000 kronor.

ÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Överdomstolen ändrar STAD:s beslut på så sätt att Susanne Richter, med stöd av Antidopningsreglementet 4 § d) och 12 § g), döms till böter 35.000 kronor.

YRKANDEN I ÖVERDOMSTOLEN

Svensk Transport har yrkat att Överdomstolen med ändring av STAD:s beslut dömer Susanne Richter till ansvar för överträdelse av 4 § c) och 4 § d) Antidopningsreglementet såvitt avser samtliga sex i ärendet åberopade läkemedel och att påföljden bestäms till böter 35.000 kronor.

Susanne Richter, som anslutningsvis har överklagat STAD:s beslut, har yrkat att Överdomstolen i första hand, med ändring av STAD:s beslut, frikänner henne från ansvar och i andra hand fastställer STAD:s beslut.

Parterna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

PARTERNAS TALAN I ÖVERDOMSTOLEN

Parterna har vidhållit sina grunder i Överdomstolen så som de har antecknats i STAD:s beslut. Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Svensk Travsport

Susanne Richter har i första hand överträtt 4 § d) Antidopningsreglementet genom att ha haft läkemedlen Cartilago suis-Injeel, Contramal, Ecoval, Equi-Spot, Lumbalgine och Neo Spray Caf i sitt förvar. Inget av dessa sex läkemedel är godkända för försäljning eller användning i Sverige och är därmed förbjudna enligt Antidopningsreglementet.

Susanne Richter har i andra hand överträtt 4 § c) Antidopningsreglementet genom att ha haft läkemedlen Contramal, Ecoval, Equi-Spot och Neo Spray Caf i sitt förvar. Om dessa läkemedel hade sålts i Sverige skulle de ha varit receptbelagda. I sådant fall skulle Susanne Richter endast fått inneha de fyra läkemedlen om de utskrivits för namngiven häst och under ordinerad behandlingstid. Någon utskrivning för en viss namngiven häst har inte funnits.

Då Svensk Travsports kontrollanter den 23 januari 2023 besökte travtränaren Susanne Richters stallanläggning i Grängesberg påträffades ett flertal utländska läkemedel utspridda i stallet, däribland det narkotikaklassade preparatet Contramal.

Då alla läkemedel, inklusive humanläkemedel, kan användas på hästar, är grundantagandet att alla läkemedel och substanser som hittats i stallbyggnaden används på hästar. Begreppet "humanläkemedel" används uttryckligen i Svensk Travsports reglementen och någon åtskillnad mot veterinära läkemedel görs inte.

Susanne Richters påstående att flera av läkemedlen är avsedda för hennes eget bruk kan inte godtas av Svensk Travsport.

Enligt § 4 c) får tränare endast inneha receptbelagda läkemedel om de skrivits ut för en namngiven häst och endast under den ordinerade behandlingstiden. § 4 d) anger att tränare inte får inneha förbjudna substanser, ämnen eller läkemedel. Förbjudna läkemedel är de som inte är tillgängliga för försäljning eller godkända i Sverige. Beträffande de sex aktuella läkemedlen har Svensk Travsport anfört följande:

Cartilago suis-Injeel är ett homeopatiskt läkemedel som inte är godkänt av Läkemedelsverket och är därför inte tillåtet att säljas i Sverige.

Contramal är en opioid med samma aktiva substans som Tramadol. Läkemedlet hade varit receptbelagt om det sålts i Sverige. Det påträffade läkemedlet var i injektionsform.

Ecoval, vars aktiva substans är ett starkt kortisonpreparat, som hade varit ett receptbelagt läkemedel om det sålts i Sverige.

Equi-Spot hade sannolikt varit ett receptbelagt läkemedel om det sålts i Sverige.

Lumbalgine är ett läkemedel som inte säljs i Sverige.

Neo Spray Caf hade varit ett receptbelagt läkemedel om det sålts i Sverige.

STAD har gjort en korrekt bedömning avseende innehavet av läkemedlen *Equi-Spot*, *Lumbalgine* och *Neo Spray Caf*, dock att det inte föreligger några förmildrande omständigheter vid bestämmande av påföljden.

Såvitt gäller läkemedlen *Cartilago suis-Injeel*, *Contramal* och *Ecoval* är STAD:s tolkning av Antidopningsreglementet såväl felaktig som problematisk, då den underminerar hela syftet med den aktuella regleringen. Vid en travtränares påstående om att förbjudna läkemedel som återfunnits i stallet är avsedda för eget bruk ska inte Svensk Travsport behöva styrka motsatsen.

Enligt 12 § g) Antidopningsreglementet ska tränare dömas för överträdelse av 4 § i Antidopningsreglementet till böter, högst 100.000 kronor. Enligt Svensk Travsports mall för påföljder 2023 (nedan Påföljdsmallen) är minimivån för böter vid innehav av läkemedel som inte är tillåtna att säljas eller användas i Sverige 10.000 kronor. Vid flera brott ska påföljden för det grövsta brottet ökas med 50% av respektive påföljd för övriga brott. Susanne Richters totala bötesbelopp ska därmed uppgå till 35.000 kronor. Inga förmildrande omständigheter föreligger.

Susanne Richters påstående om förbud mot dubbelbestraffning avseende *Contramal*, vilket innehav lett till böter för ringa narkotikabrott utdömt av allmän domstol, är inte relevant eftersom idrottsförbunds domstolars beslut utgör disciplinära påföljder.

Susanne Richter

Susanne Richter bestrider Svensk Travsports yrkanden under åberopande av att hon inte gjort sig skyldig till någon överträdelse av Antidopningsreglementet.

Under 2014 blev Susanne Richter sparkad i ansiktet av en häst med följd att hon skadades allvarligt och har måst genomgå ett antal operationer och behandlingar. De skador hon ådrog sig präglar hennes vardag även idag då hon fortfarande lider av kraftiga smärtor i olika delar av kroppen. Med anledning av dessa besvär är hon tvungen att inta en rad olika läkemedel. Eftersom hon arbetar hela dagarna i stallet har hon valt att förvara sina läkemedel där.

Det utgör ingen överträdelse av Antidopningsreglementet att förvara "humanläkemedel" i stallet som är avsedda för henne själv.

Orsaken till Svensk Travsports oannonserade besök hos henne i slutet av januari 2023 var att ta prover på tre hästar. Proverna utvisade negativt resultat. Vid besöket återfann Svensk Travsport läkemedel i stallet. Antalet

preparat som åberopats av Svensk Travsport har varierat under utredningens gång, vilket Susanne Richter finner anmärkningsvärt. Susanne Richter upplever sig vara den travtränare som proportionerligt sett genomgått det absolut största antalet dopingtester, som dessutom samtliga varit utan anmärkning. Hon känner att Svensk Travsport är fast beslutet att "sätta dit" henne, trots att verksamheten är helt ren och borde ses som ett föredöme.

Vad avser de av Svensk Travsport åberopade läkemedlen har Susanne Richter anfört följande:

Cartilago suis-Injeel är ett receptfritt homeopatpreparat för människor. Hon har köpt medlet efter att ha fått tips om att det kunde vara till hjälp för den artros hon fått som följdskada till den svåra sparkolyckan hon råkat ut för. Läkemedlet används inte på hästar och Antidopningsreglementet är inte tillämpligt på produkten.

Contramal är ett smärtstillande läkemedel som inte används på hästar. Hon har köpt läkemedlet receptfritt i Italien på rekommendation från en bekant då hennes smärtmedicin började ta slut. Av misstag råkade hon köpa en produkt som var avsedd för injicering och den har därför aldrig kommit till användning. De obrutna förpackningarna har råkat bli liggande kvar i stallet. Antidopningsreglementet är inte tillämpligt på Contramal. Efter påtryckning från Svensk Travsport har hon beträffande detta innehav fällts för ringa narkotikabrott av Falu tingsrätt. Förbudet mot dubbelbestraffning medför att hon inte igen kan påföras en påföljd för innehavet.

Ecoval är en kräm för att påskynda läkningen av de sår som uppstått efter biopsi från Susanne Richters ansikte. Produkten har hon använt på sig själv och inte på några hästar. Antidopningsreglementet är inte tillämpligt på Ecoval.

Lumbalgine är ett vanligt sportliniment för muskler och senor där motsvarande produkt under annat varumärke kan köpas receptfritt på apotek i Sverige.

Equi-Spot är en produkt som införskaffats i Frankrike efter att det skrivits ut av hennes veterinär Giovanni Conti, som också är hästens ägare. Medlet används i första hand mot fästingar.

Neo Spray Caf är ett läkemedel som vid Svensk Travsports besök användes för behandling av hästen MT Joinville, vilket framgår av hästens behandlingsjournal. Produkten låg framme i stallet vid Svensk Travsports besök, eftersom behandling av hästen pågick. Efter och mellan behandlingarna fanns produkten i ett låst medicinskåp. Produkten är inte receptbelagd någonstans i världen. Bestämmelserna i 4 § Antidopningsreglementet är därför inte tillämpliga på Neo Spray Caf.

Cartilago suis-Injeel, Contramal och Ecoval är samtliga humanpreparat avsedda för Susanne Richters eget bruk. Lumbalgine är ett preparat som kan köpas receptfritt i Sverige. Endast Equi-Spot och Neo Spray Caf är avsedda för användning på djur och har skrivits ut av veterinär.

Samtliga medel, förutom Neo Spray Caf och Contramal, förvarades vid Svensk Travsports besök i ett låst medicinskåp.

UTREDNINGEN I ÖVERDOMSTOLEN

Parterna har åberopat samma bevisning som vid STAD samt därutöver viss ytterligare skriftlig bevisning i Överdomstolen

Överdomstolen har tagit del av ljudupptagning av Susanne Richters förhör från den muntliga förhandlingen vid STAD. Susanne Richters utsaga framgår översiktligt av STAD:s beslut.

Överdomstolen har, efter att parterna beretts tillfälle att skriftligen slutföra sin talan, avgjort ärendet utan muntlig förhandling med stöd av Tävlingsreglemente för Svensk Travsport (nedan Tävlingsreglementet) 77 § 5 st.

ÖVERDOMSTOLENS SKÄL FÖR SITT BESLUT

Tillämpliga regler

1. Regler om tränares innehav av läkemedel finns i 4 § Antidopningsreglementet under rubriken *Ordningsregler*. Följande bestämmelser har åberopats i ärendet:

c) Tränare får i sitt förvar inneha receptbelagda läkemedel, sprutor och kanyler endast om de utskrivits för namngiven häst och under ordinerad behandlingstid. Tränaren ansvarar för att hästens namn anges på förpackningen.

d) Tränare får inte inneha förbjudna substanser, ämnen eller läkemedel. Förbjudna läkemedel är de som inte är godkända att säljas eller användas enligt läkemedelslagen, i övrigt se Karenstids- och förbudslistan, länk ovan.

2. I 12 § Antidopningsreglementet finns *Påföljder för tränare eller annan underställd reglementet*. Såvitt gäller överträdelser av 4 § Antidopningsreglementet anges följande:

g) För överträdelse av 3 § a), b), e), f) samt 4 § döms tränaren, eller ägaren enligt 7 §, till böter högst 100.000 kronor. Kör-/ridförbud och/eller anmälningsförbud och/eller totalt eller partiellt tillträdesförbud i högst sex månader kan utdömas i stället för böter eller i kombination med böter.

För överträdelse av 4 § anges normalpåföljder i ST:s påföljdsmall. Medverkan till överträdelse likställs med fullbordad överträdelse och påföljd enligt denna punkt ska ådömas, om det inte föreligger särskilda skäl.

Utgångspunkter för Överdomstolens bedömning

3. I ärendet är utrett

att läkemedlen Cartilago suis-Injeel, Contramal, Ecoval, Equi-Spot, Lumbalgine och Neo Spray Caf återfunnits i Susanne Richters stallmiljö vid Svensk Travsports kontrollbesök i januari 2023,

att samtliga dessa sex produkter införskaffats av Susanne Richter i utlandet,

att inget av de sex läkemedlen (i den utformning som fanns i Susanne Richters stall) kan köpas i Sverige och

att inget av de sex läkemedlen (i den utformning som fanns i Susanne Richters stall) är godkända att säljas eller användas enligt läkemedelslagen.

4. Begreppet *läkemedel* omfattar såväl humanmedicinska läkemedel som veterinärmedicinska läkemedel. Enligt den s.k. kaskadprincipen får läkemedel som endast är godkända för humanmedicinskt bruk förskrivas till djur. Begreppet *humanläkemedel* används i Karenstids- och förbudslistan för bestämmande av karenstider. I flera fall gör Svensk Travsports reglementen ingen åtskillnad mellan läkemedel och substanser avsedda för människor eller hästar, utan specificerar endast den förbjudna aktiva substansen i ett visst preparat. Detta sammantaget medför enligt Överdomstolens mening att alla läkemedel och substanser som återfinns i en travtränares stallmiljö som utgångspunkt ska anses vara avsedda att användas på hästar.
5. Av 4 § d) framgår bl.a. att tränare inte får inneha förbjudna läkemedel. Enligt samma bestämmelse kan utläsas att förbjudna läkemedel är sådana som inte är godkända att säljas eller användas enligt läkemedelslagen. Enligt förebringad utredning i ärendet är det klarlagt att inget av de sex aktuella läkemedlen är godkänt för försäljning i Sverige och de kan inte heller köpas i landet. Redan av detta skäl omfattas samtliga de i ärendet förekommande läkemedlen av 4 § d) Antidopningsreglementet och är att anse som förbjudna. En tränares innehav av sådana läkemedel medför således i sig att ansvar kan föreligga.
6. Det är ostridigt att läkemedlen Equi-Spot, Lumbalgine och Neo Spray Caf är använda eller avsedda att användas på häst. Av skäl som ovan redovisats ska därför Susanne Richter dömas för innehavet av dessa tre förbjudna läkemedel enligt 4 § d) Antidopningsreglementet.

Har tre av de anträffade läkemedlen varit för Susanne Richters eget bruk?

7. Överdomstolen prövar därefter påståendet att tre läkemedel varit avsedda för Susanne Richters eget bruk.

8. Såvitt gäller läkemedlen Cartilago suis-Injeel, Contramal och Ecoval har Susanne Richter hävdad att dessa använts och varit avsedda uteslutande för hennes eget bruk och inte för behandling av några hästar.
9. Överdomstolen har därvid att pröva huruvida Susanne Richters redogörelse för sina medicinska besvär och den behandling som följt därefter inklusive s.k. självmedicinering samt förklaring till varför läkemedlen förvarades i stallet ska frita henne från ansvar för innehavet av läkemedel som definitionsmässigt är förbjudna.
10. Överdomstolen saknar skäl att ifrågasätta de uppgifter som Susanne Richter lämnat om de skador hon drabbats av när hon blev sparkad av en häst i ansiktet och de omfattande besvär hon därigenom drabbats av. Överdomstolen betvivlar inte heller hennes behov av medicinering.
11. Höga beviskrav måste ställas på en travtränare som påstår att innehavet av läkemedel som i sig utgör överträdelser av 4 § Antidopningsreglementet är avsedda uteslutande för eget bruk. Allt för lågt ställda krav i detta avseende skulle helt urholka betydelsen av aktuella bestämmelser i Antidopningsreglementet, då en travtränare relativt enkelt skulle kunna frita sig från ansvar genom blotta påståendet om eget bruk och självmedicinering. Det ligger dessutom närmare till hands för travtränaren att visa att läkemedlen är för dennes eget bruk, t.ex. genom förskrivning i recept eller intyg från den läkare som ordinerat läkemedlet, än att kräva att Svensk Travsport ska bevisa motsatsen. En sådan bevisbörda på Svensk Travsport skulle i praktiken vara näst intill omöjlig att leva upp till.
12. Vid en samlad bedömning anser Överdomstolen att Susanne Richter inte på ett tillräckligt trovärdigt sätt visat att Cartilago suis-Injeel, Contramal och Ecoval varit avsedda uteslutande för hennes eget bruk.
13. Särskilt anmärkningsvärt är Susanne Richters hantering av läkemedlet Contramal. Att ta med ett påstått felinköpt narkotikaklassat preparat till stallet och där låta det ligga fritt åtkomligt för envar framstår som såväl märkligt som oansvarigt.
14. Sammantaget delar inte Överdomstolen STAD:s bedömning av Susanne Richters innehav av Cartilago suis-Injeel, Contramal och Ecoval, utan anser att Antidopningsreglementets bestämmelser ska vara tillämpliga även beträffande dessa tre förbjudna läkemedel. Svensk Travsports anmälan om överträdelse ska därför vinna bifall även i denna del.

Slutsats

15. Med ändring av STAD:s beslut ska Susanne Richter jämlikt 4 § d) Antidopningsreglementet dömas för innehav av de i Sverige förbjudna läkemedlen Cartilago suis-Injeel, Contramal, Ecoval, Equi-Spot, Lumbalgine och Neo Spray Caf i enlighet med Svensk Travsports förstahandsgrund. Vid denna utgång gör Överdomstolen ingen särskild prövning av huruvida Susanne Richter överträtt även bestämmelsen i 4 § c) Antidopningsreglementet.

Frågan om dubbelbestraffning

16. Susanne Richter har gjort gällande att förbudet mot dubbelbestraffning (ne bis in idem) enligt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) innebär att hon inte kan straffas ytterligare för innehavet av Contramal, då hon redan dömts av allmän domstol för ringa narkotikabrott. Svensk Travsport har med hänvisning till europarättslig praxis hävdad att disciplinära påföljder vid idrottsförbundens domstolar ej utgör dubbelbestraffning med avseende på straff utdömt av allmän domstol.
17. Principen om ne bis in idem är en grundläggande rättsstatsprincip. Enligt Överdomstolen är den dock inte absolut vid utdömande av påföljder i olika förfaranden. Ett utdömande av en disciplinär påföljd enligt Antidopningsreglementet är av annan art än straffrättslig påföljd enligt Narkotikastrafflagen. Antidopningsreglementets bestämmelser om påföljd vid överträdelse av gällande regler omfattar dessutom en snävare krets av personer än Narkotikastrafflagen. Förbudet mot dubbelbestraffning hindrar därför i Susanne Richters fall inte två bestraffningar för hennes förvaring i stallet av det förbjudna läkemedlet Contramal.

Påföljd

18. Enligt 12 § g) Antidopningsreglementet kan tränare vid överträdelse av 4 § Antidopningsreglementet dömas till böter högst 100.000 kronor. Överdomstolen delar STAD:s uppfattning att de högre bötesbeloppen bör användas i fall där överträdelsen är betydligt grövre än vad Susanne Richter gjort sig skyldig till.
19. Enligt 12 § g) Antidopningsreglementet framgår vidare att för överträdelse av 4 § Antidopningsreglementet anges normalpåföljder i Påföljdsmallen. Av Påföljdsmallen kan utläsas att miniminivån för böter vid förvaring av läkemedel som inte är tillåtna att försäljas eller användas i Sverige är 10.000 kronor. Vid flera brott är utgångspunkten att påföljden för det grövsta brottet ökas med 50% av respektive påföljd för övriga brott. Motsvarande bör i detta fall tillämpas beträffande förbjudna läkemedel.
20. Susanne Richter döms för innehav av sex förbjudna läkemedel. Påföljden blir då 10.000 kronor för det första av dessa och 5.000 kronor vardera för de övriga fem förbjudna läkemedlen, vilket ger ett totalt bötesbelopp på 35.000 kronor.
21. Till skillnad mot STAD finner Överdomstolen inga förmildrande omständigheter som ska reducera bötesbeloppet. Däremot erinras om Påföljdsmallens anvisning att innehav av ett flertal läkemedel i strid mot Antidopningsreglementet utgör en försvårande omständighet. Överdomstolen anser dock att ett bötesbelopp om 35.000 kronor är väl avvägt för de aktuella överträdelserna.

Övrigt

22. Av Tävlingsreglementet 77 § sista stycket framgår att talan inte kan föras mot Överdomstolens beslut.

På Överdomstolens vägnar

Stefan Wendén

I ärendets handläggning har deltagit Stefan Wendén (ordförande och referent), Björn Persson, Seymor Wegebrand, Göran Sandh och Håkan Ahlström (enhälligt).